

Управління освіти Шосткинської міської ради

Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 3 «Ведмежатко»

Доповідь
«Види відносин в дитячому
колективі»
(до семінару)

Підготувала вихователь

ШДНЗ № 3

Васильченко Лідія Іванівна

2024 р.

Види відносин у дитячому колективі

У становленні особистості дитини важливу роль відіграють стосунки з соціальним оточенням. Першим таким оточенням є родина, потім — колектив однолітків та дорослих у дитсадку і школі. Вперше з однолітками як доволі стабільною соціальною групою малюк зустрічається в дитячому садку. Міжособистісні взаємини, що виникають між дітьми, їхнє ставлення одне до одного, взаємні оцінки та очікування — вагомі складники гармонійного особистісного розвитку кожної дитини. Від місця і статусу малюка в дитячому колективі залежить формування гуманістично спрямованої особистості, відповідальної, впевненої у собі, психічно здорової, щасливої, з достатньо оптимальною самооцінкою. Уміння дитини керувати своєю поведінкою і способами спілкування, її здатність адекватно реагувати на те, що відбувається, орієнтуватися у нових обставинах, відчувати своє місце в товаристві інших — усе це є сферою соціального розвитку дитини.

Абсолютно виправданим є законодавче закріплення обов'язковості дошкільної освіти для старших дошкільників. Це важливо не для тренування їх у читанні, лічбі, письмі — цього і багато чого іншого навчить школа, — а конче потрібно для того, щоб дитина пристосувалася до ритму колективного буття, до вимог, цінностей колективу однолітків. Адже невідповідності до цього дитині досить важко знайти свою нішу в новому для неї шкільному життєвому просторі.

З моменту, коли малюк стає членом групи однолітків, його індивідуальний розвиток неможливо розглядати й вивчати у відриві від взаємин з іншими дітьми цієї групи. Саме на основі досвіду спілкування з іншими дітьми формуються моральні якості юної особистості, насамперед ті, що визначають її ставлення до людей. Хоч групу дошкільного закладу лише умовно можна вважати колективом, проте навіть і тут є великі потенційні можливості для розвитку дитини на засадах доступних їй моральних норм і правил. Цьому сприяють сталий склад групи протягом кількох років, усталеність педагогічних вимог, які спрямовують і координують взаємини, щоденне спілкування та спільна діяльність дошкільнят. У згуртованому колективі, який живе змістовним та повноцінним життям, діти набувають позитивного соціального досвіду взаємодії, проймаються спільними почуттями і переживаннями ще задовго до того, як починають усвідомлювати високі моральні принципи.

Становище особистості в групі однолітків визначається поняттям соціально-психологічний статус, яке включає характеристики об'єктивного місця дитини у системі міжособистісних взаємин (ставлення ровесників до неї, зумовлене насамперед відповідністю рис її характеру та ролі поведінки груповим нормам і вимогам) та його суб'єктивного відображення особистістю (суб'єктивна оцінка, переживання, очікування певного ставлення від тих, хто оточує, та інтелектуально-емоційний відгук на нього).

Колективне самовизначення є психічним механізмом набуття особистостями свободи в колективі, коли різні індивідуальні думки та точки зору не придушуються механізмами наслідування і навіювання, як в простій групі, а отримують можливість відносно вільного існування, коли кожен член колективу свідомо обирає свою позицію. Але такі відносини складаються поступово і мають багато рівневу структуру.

В дитячому колективі існують різні види відносин, які впливають на взаємодію між дітьми.

I. Етика відносин. Цей вид виникає на першому рівні і включає особистісні взаємодії. Вони проявляються в емоційній привабливості або антипатичному відношенні, спільними чи затрудненими контактами, спільністю чи розбіжності смаків.

II. Партнерські ділові відносини. Це другий рівень (вид) виникає через спільну діяльність, утворює сукупність міжособистісних відносин, опосередкованих змістом колективної діяльності і цінностями колективу. На цьому рівні відносини між членами колективу проявляються як відносини між учасниками спільної діяльності, товаришами по навчанню, спорту, праці, відпочинку.

III. Мотиваційні відносини. Третій рівень утворює систему зв'язків, що виражають відношення до предмета колективної діяльності (мотиваційні відношення): мотиви, цілі колективної діяльності, ставлення до об'єкта діяльності, соціальний зміст колективної діяльності.

На найвищому рівні розвитку колективу відбувається **колективна ідентифікація**. Це форма гуманних відносин, що виникає у спільній діяльності, при якій проблеми одного з групи стають мотивами поведінки інших, наприклад, у нашого товариша виникла проблема, ми повинні йому допомогти (підтримати, захистити, поспівчувати і т.п.).

У процесі розвитку колективу формуються відносини взаємної відповідальності особистості перед колективом і колективу перед кожним членом. Домогтися гармонійного поєднання всіх видів відносин в дитячому колективі складно: вибіркове ставлення членів колективу один до одного буде існувати завжди. Будуть існувати виборчі відносини до різних видів діяльності, до їх змісту, засобів та методів досягнення мети. Вихователь вчить терпляче ставитися до недоліків інших, прощати нерозумні дії, нанесені образи, бути толерантним, вчить співпраці і кооперації.

Процес формування колективу проходить кілька стадій (етапів) розвитку на шляху перетворення в суб'єкт педагогічного процесу. Завдання вихователя - зрозуміти психолого-педагогічні основи змін, що відбуваються в колективі і в кожного вихованця на кожному етапі формування колективу.

